

ОСНОВИ ПОБУДОВИ НАУКОВО-ПОПУЛЯРНОГО ДИСКУРСУ: ВЕРБАЛЬНІ ТА НЕВЕРБАЛЬНІ СКЛАДОВІ

Науково-популярний дискурс займає важливе місце у сучасному комунікаційному просторі, оскільки він відіграє ключову роль у передаванні складних наукових знань широкій аудиторії. Метою цього дискурсу є адаптація спеціалізованої наукової інформації до доступної та зрозумілої форми, що дозволяє не тільки спеціалістам, але й людям без глибоких знань у певній галузі розуміти складні концепції та теорії.

Важливими інструментами для цього є вербальні засоби та невербальні засоби. Вербальними засобами є адаптована лексика, метафори, порівняння і аналогії, що полегшують сприйняття складних ідей. Наприклад, у науково-популярних програмах, присвячених астрофізиці, такі складні концепції, як «чорні діри» або «темна матерія», часто пояснюються через метафори, що надають їм наочних образів. Опис чорних дір як «невидимих гігантів» чи темної матерії як «невідомої речовини, що пронизує космос», дозволяє слухачам та глядачам уявити ці складні наукові явища через знайомі образи, що значно спрощує їх розуміння [2, с. 200].

Окрім метафор, науково-популярний дискурс активно використовує порівняння та аналогії, що також сприяють зрозумілості матеріалу. Наприклад, порівняння «мозок, як комп'ютер» є потужним засобом для пояснення складної роботи нейронних мереж, оскільки воно дозволяє аудиторії уявити, як саме працює обробка інформації в мізках, використовуючи вже знайомі концепти [3, с. 811].

Невербальні компоненти науково-популярного дискурсу, зокрема візуалізація даних через графіки, діаграми, таблиці та інші візуальні елементи, значно полегшують процес передачі складної інформації та забезпечують її сприйняття на більш доступному рівні. Наприклад, графіки та діаграми можуть наочно демонструвати закономірності, тренди або кореляції між даними, що в текстовому вигляді могли б бути важкими для розуміння або зовсім непомітними. Візуальні елементи не лише полегшують процес розуміння складних наукових явищ, але й дозволяють читачу або слухачу швидко зорієнтуватися у фактах, що сприяє кращому засвоєнню матеріалу. Вони створюють конкретні образи, що дозволяють зробити абстрактні концепти більш реальними і зрозумілими, що особливо важливо в науково-популярних текстах, спрямованих на широку аудиторію [1, с. 36]. Візуальні ефекти, зокрема кольорові акценти, шрифтові виділення та інші графічні

елементи, додають тексту динамічності і можуть підвищити ефективність сприйняття матеріалу. Колір може використовуватися для того, щоб привернути увагу до ключових моментів, акцентувати важливі аспекти наукового матеріалу або підкреслити основні ідеї. Це полегшує сприйняття тексту та допомагає створити емоційний зв'язок між читачем і матеріалом, що робить науку не тільки доступною, а й цікавою [4, с. 130].

Особливу роль у науково-популярному дискурсі відіграє емоційна залученість читача, що є важливим аспектом при передачі наукових знань. Наприклад, у статтях про зміни клімату часто використовуються вирази, як «планета на межі катастрофи» або «невідворотне майбутнє, якщо ми не змінимо наші звички», що створює у читача відчуття терміновості та важливості теми.

Варто зазначити, важливою особливістю науково-популярного дискурсу є необхідність балансування між точністю викладу і доступністю для широкої аудиторії. Простіше кажучи, науково-популярні тексти не повинні бути надмірно спрощеними, бо це може призвести до втрати суті наукових відкриттів і теорій. Водночас надмірна складність і спеціалізованість також можуть відштовхнути потенційного читача.

У підсумку, науково-популярний дискурс виступає потужним інструментом передачі наукових знань широкій аудиторії, забезпечуючи не лише доступність та точність інформації, а й емоційну залученість читача до наукових тем. Завдяки правильному поєднанню вербальних і невербальних елементів, таких як метафори, аналогії, графіки, діаграми та чітка структура, складні наукові ідеї стають зрозумілими, що сприяє зростанню наукової грамотності в суспільстві.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Солдатова Л. Поняття «дискурс»: проблеми визначення [Текст] / Л. Солдатова // Мовні і концептуальні картини світу. – 2013. – № 46. – С. 32–42.
2. Солошук Л. Вербальні і невербальні компоненти комунікації в англomовному дискурсі: монографія [Текст] / Л. Солошук. – Харків.: Константа, 2006. – 300 с.
3. Cotter C. Discourse and media [Text] / C. Cotter // The Handbook of Discourse Analysis / ed. by D. Schiffrin et al. – Malden/Oxford : Blackwell Publishers, 2001. – P. 795–821.
4. Fairclough N. Critical discourse analysis: The Critical Study of Language [Text] / N. Fairclough. – London , New York. : Longman, 1995. – 286 p.